

Birisine bir balık versen,
doyar bir defa
Balık tutmasını öğret.
doysun ömür boyunca.

tekstil

Sahibi : Rıza GÜVEN
Sorumlu Müdür:
Abdullah SERT
Adres : Bahiâli C. 19/8
Telf. : 26 85 90

15
Temmuz
1970
Yıl 3
Sayı : 39

tekstil işçileri sendikası yayın organı

TÜRK - İŞ GENEL SEKRETERİ HALİL TUNÇ'UN DA KATILIP ALTINI İMZALADIĞI ULUSLARARASI ÇALIŞMA TEŞKİLÂTI SENDİKAL ÖZGÜRLÜKLE İLGİLİ ÖNEMLİ KARARLAR ALDI

ICFG SEKRETERİ CEVAP VERDİ:

Tunç yabancılara bağımlıdır

Sendikalar Kanunu'nun tasarı ile ilgili olarak kısa bir süre önce Türkiye'ye gelen Batılı uluslararası sendikacıları, Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç'un «Mark-sist» olarak suçlaması üzerine, Uluslararası Kimya İşçileri Federasyonu Genel Sekreteri Charles Levinson'a zert bir cevap vermiştir.

Merkezi Londra'da olan ve ICF olarak bilinen Federasyonun Kanadalı Genel Sekreteri, Halil Tunç'un demeciine cevap vermek gerektiğini belirterek şöyle demiştir.

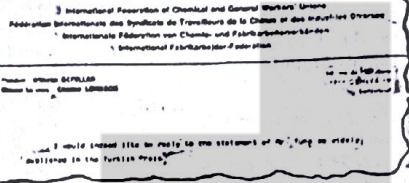
«Bir kere, bay Tunç'un gerçekleştirdiği fikirlerini bildiğimiz için, bu demeci ICF'yi şaşırtmamıştır. Kendisinin uzun zaman-

dan beri, yabancı kasnakların paralarına ve desteğine bağımlı ve usgun hareket ettiği bilizlerin malumdur. Bay Tunç'un, Türk işçilerin çıkarı için devrimci olmaya kati bir çemiş gibi göstermesi, kendisinin Türkiye'de sendikacılık yapmaya lük bir kimse olmadığını ortaya koymuştur.»

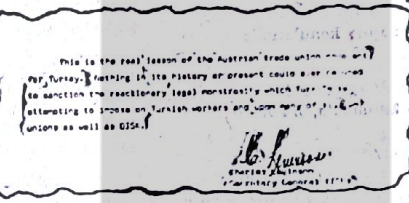
Charles Levinson açıklamasına devamla Halil Tunç'un tasarıyı modafaa etmekle But sendikaların örnek göstermesini tenkid etmiştir. Bu konuda örneklerle geniş bilgi vermiştir.

«Bay Tunç'un, süreklere aitti za vâlidir. Türkiye'deki durumu, Almanya, Belçika, İngiltere ve Avusturya'ya benzemek istemek sapıtıcı büyük uydurmada kendini göstermektedir.

Adı edilen bu ülkelerin hiç birinde Sendikalar Kanunu diye bir kanun yoktur. Böyle bir şey en ufak bir teşebbüs olsaydı, protesto hareketine 100.000'in üstünde işçinin katılacağından şüpheleniriz. Türk-İş'in önynda, sendikaların istemesine kanunla müdahale edilmesini isteyen konfederasyon bulunmaz dünyada. Bay Tunç, gelecek yıl İngiltere'de sendika yasasını 12'ye inceğini sövüyor. Ben kendisine şu teklifi yapıyorum. 1971'de, İngiltere'de 20, hatta 20'ün üstünde sendika kalmazsa ben görevimin çekilme ve huzurum. Kendisi, aksi halde, çekilme ve huzur mu? Ne tarihinde, ne de günümüzde bir örnek yoktur ki, Türk-İş'in Türk işçilerine ve DİSK kadar kendine üye sendikalara zorla kabul ettirmek istediği bu zorluk, ta sarısı hakkı çıkarabilsin.

Charles Levinson'un, Halil Tunç'a yazılı olarak verdiği cevabın başlığı.

«Ve yazının sonundaki şahsi imzasının» fotokopisi görülmektedir.

Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç'un yabancılara bağımlılığı yine yabancılar tarafından yukarıdaki klişede görüldüğü gibi belgelenmektedir.

24 Temmuz Bayram Değil Miydi?

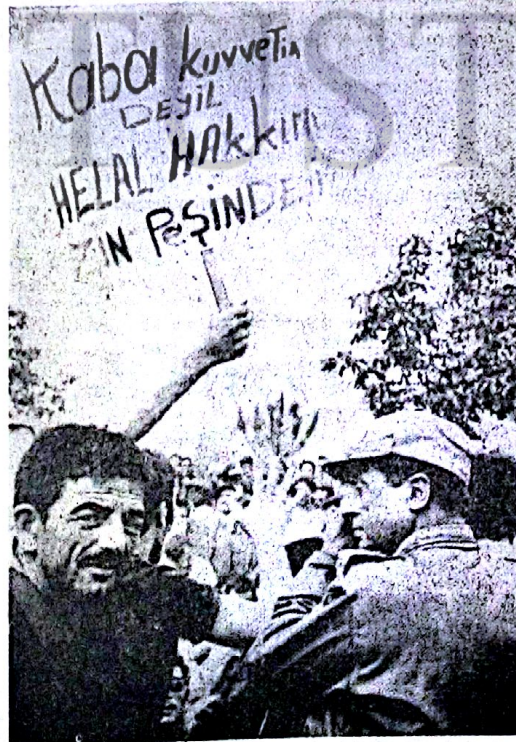
Türkiye'ye faşist sendikacılığı sokmak telaşı içinde kıvranıp duran Türk-İş, bildiği gibi 274 ile 275 Sayılı yasaların yürürlük tarihi olan 24 Temmuz'u «İşçi Bayramı» olarak kabul etmiş ve bunu teşkilâtına mensup sendikaların imzaladıkları sözleşmelere bile geçmesi için çaba sarfetmiştir.

Anılan yasalarla Türkiye'ye getirilen sözleşme ve grev düzenlerinin işçi sınıfını istenilen düzeye erişirecek nitelikte olmadığı bu nedenle de «24 Temmuzun asla bayram kabul edilemeyeceği» Türk-İş'in sarı renkli politikasına karşı çıkan emekçiden yana muhalif sendikalar tarafından yıllarca öne sürüldü duruldu. Buna rağmen Türk-İş'in inadın gerçek olduğu vehmine kapılarak pot üstüne pot kırmaya devam etti. Bu diyaloglar devam ededursun, Türk-İş bir de baktık ki, 24 Temmuz Bayramının (!) doğuş nedeni diye yıllarca sarılı durduğu

(Devamı 4. ncü Sayfada)

Ordu'da fındık üreticileri büyük miting düzenledi

(Yazısı 4. Sahifede)

Fabrika İşçileri Hükümet'i Uyardılar

Öğrenildiğine göre, çeşitli sendikalara mensup fabrikaların işçileri, Başbakan Süleyman Demirel'e telgrafları çekerek Senato'da görüşülmesini devam edilen 274 Sayılı Sendikalar Kanununun değiştirilmesini istemektedirler.

İşçiler, tasarı geri alınmadığı takdirde vahim olayların meydana gelebileceğini ve bundan dolayı da işçiler olarak sorumluluk yüklenmeyeceklerini bildirmektedirler.

Öğretmenlerle Polis Arasında Çatışma oldu

Çeşitli nedenlerle kıyım uğrayıp meslekten çıkarılan, sürülen ve haksız çeşitli cezalara çarptırılan öğretmenler Millî Eğitim Bakanlığı önüne siyah

(Devamı 2. Sahifede)

AHVAL

HÜDAVERDİ TALAY

274 ve 275 sayılı yasalarla ilgili CHP teklifi Meclise verildiği zaman bu sütünlarda eleştirilerini yapıp ümit bağladığımız işçi kesimindeki CHP milletvekillerinin bu ters tutumlarına mâna veremediğimizi belirtmiştik. Aradan geçen zaman içindeki olaylar bizim ne kadar haklı olduğumuzu ispatlaması yanında gerçekleştiren yana milletvekillerinin bulunduğunu ve yanlış yoldan dönmeyen bir fazilet olduğunu yazacak kadar öz eleştiri yapıp, bunu kamuoyuna açıklamak suretiyle eleştirmelerimize katılan teklif sahiplerini görmek bizleri yeniden ümitlendirmiştir.

İşçi haklarının daha ileri gitmesi için hergün mücadele verildiği bir ortamda böyle faşist kanunların rahatlıkla çıkarılmayacağı muhakkaktı. CHP'nin zamanında hatasını anlaması ve parlamento içinde yaptığı çalışmalar ile tasarıyı engelliyerek kanunun tekrar meclise iadesinin temin edilmesi şimdilik muvaffak olunduğu intibahı verse de henüz mücadelemiz bitmemiştir.

Örfi idarenin ilânı ile durulan çalkantıların bu Sıkıyönetimin kalkması ile tekrar başlama mücadelesini kimse temin edemez. Şöyle ki bu kanunun Millet Meclisinden çıkması ile patlak veren olayların daha büyüklerinin hazırlayıcıları bazı

(Devamı 2. sayfada)

İşçileri işlerinden atmak hatalıdır

Herhalde Bağımsız İşçi Sendikalarının örgünü olmayan ve herhalde kişisel ve bazı çıkarçevrelerinin isteğine göre yorum yapmayan Türkiye'nin en ciddi Gazetesi Cumhuriyet'in, gerek tasarılar ve gerek Türk-İş'in düzenlediği mitinglerle ilgili olarak 13 Temmuz 1970Günü «OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK» sütunundayayınladığı makaleyi aynen sütunlarımıza alıyoruz:

NEREDEN NEREYE?

1950 seçimlerine doğru giderken Demokrat Partinin kullandığı silâhlardan biri de grev hakkı vaadi idi. CHP ise bu hakkın karşısındaydı. Sayın İsmet İnönü'nün 20. Kurultayı açış konuşmasında anlattığı gibi, 1946—1950 arasında Halk Partisi yöneticileri, «Avrupa'nın tecrübeli çalışma uzmanlarını» getirerek grev hakkı konusunu inceletmişler; uzmanlar da zamanın iktidarına «Henüz grev haklarının kullanma zamanının gelmemiş olduğu» öğüdünü vermişler. Bu tavsiye üzerine «Grev haklarının verilmesini düşünmediğini» Sayın İnönü, şimdi açıklamıştır.

Ne var ki, Avrupalı uzmanlara danışmadan oy kapmak hevesiyle grev vaadini muhalefete kullanan DP de, iktidarını sağladıktan sonra vaadlerini unutmuştur. 1950—1960 arasında on yıl işçi bölgelerinden bereketli oylar sağlayan Demokrat Partinin karşısına bir işçi muhalefeti dikilmiş ve işçi hakları mücadelesi verilmiş değildir. İşçi hakları değil de ispat hakkı isteyen muhalefete «İspat hakkı mı İsmail Hakkı mı?» diye alay eden zamanın başbakanı 27 Mayıs Devrimiyle yıkılınca ya kadar; grev, sendikalar, toplu sözleşme konularında emgçilerin sesinin duyuracak önderler ortaya çıkmamıştır.

27 Mayıs Devrimiyle düzenlenen Anayasa, grev, toplu sözleşme ve sendika haklarını işçilere tanımakta, bu kanunları kısa sürede çıkarılmasını öngörmekteydi. Sayın Bülent Ecevit'in Çalışma Bakanlığı sırasında Anayasa'nın bu gereği yerine getirilmiş, emeğin haklarını düzenleyen yasalar yürürlüğe girmiştir. Sendikacılığımızın ön safında görülen ünlü isimler de böylece kendilerine sunulan hazır kanunlara dayanarak bugünlere varmışlardır.

Batıda uzun yıllar kanlı çatışmalarla elde edilen işçi haklarının bizdeki kısa tarihçesi budur.

Ne var ki, bu kısa tarihçe içinde bugüne vardığımızda, işçilere verilen hakları kısıtlamak ve iktidarın kontrolünde bir tekel sendikacılığı yaratmak isteyen tedbirler alınmak istenmiştir. İstanbul'da Sıkıyönetime sebezolan «Kanlı Salı» olayları bu yüzden patlak vermiştir. İşçi, 27 Mayıs'la verilen haklarını benimsemiş, geri vermek için mücadeleye girişmiştir. Bu durum olağan sayılmalıdır. Çünkü aradan geçen zaman içinde emekçiler kendilerine verilen hakların yararlarını görmüşlerdir.

İşte tam bu noktada Türkiye'nin en büyük işçi konfederasyonu Türk-İş'in, işçi haklarını kısıtlayan yeni sendikalar kanununu tasarısını desteklemek için mitingler yapmak kararına varması dikkate değer. Bunlardan ilki dün İzmir'de yapılmış olmalıdır. Herhalde dünya tarihinde az görülen, ya da hiç görülmeyen bir olayla karşılaşyoruz. İşçiler kendilerine verilen hakkın geri alınması için miting yapıyorlar veya yapmaya çalışıyorlar.

Olay, çeşitli çıkar grupları arasındaki rekabetin sendikacılığı nerele sürüklediğini göstermesi bakımından ilgi çekicidir. Genellikle toplumun emekçi çevrelerinden bu gibi eylemlere karşı gelecek tepkiler ya da eyleme katılma oranları, işçi kitlelerinin bilinç derecesini göstermek bakımından önemli bir test sayılacaktır.

ADI BOZUK ÇIKTI!

Büyük kavgadan sonra inat ve ısrarla görülmemesine Senato'da devam olunan 274 Sayılı yasanın değişiklik tasarısı, ilginç bir garabete konu olmuştur. Oturumu yöneten Sırrı Atalay, tasarının adının Millet Meclisinde yanlış konduğunu, eklenecek madde sayısının iki yerine üç olduğunu ve değiştirecek hükmün de fıkra yerine bent olduğunu işaret etmiştir.

Böylece, tasarının adının Millet Meclisinde yanlış konulduğu anlaşılmıştır.

Bu durumda tasarının Senato'da aynen kabul edilse bile adının garabetinden dolayı yeniden Millet Meclisine iade olunacaktır. Sadece bu kadarı bile Millet Meclisinde işlerin ne derece ciddiye alındığını göstermektedir.

Yazan: Doç. Dr. Vural Savaş

Sermayecilerin danışmanlığını yapmakla tanınmış Doç. Dr. Vural Savaş bile işverenlerin işçileri işlerinden çıkarmalarının yanlış, tutarsız ve kanununsuz olduğunu öne sürüyor ve Milliyet Gazetesinde şu makalesini yayınlıyordu:

Sıkıyönetimin ilanı ile bir yara, şeklen kabuklandı. Bu kabuğun altında ne ölçüde cerahat biriktiğini veya ne ölçüde iyileşme olduğunu normal düzene döndüğümüzde göreceğiz. Bahleştığımız yara son işçilerdir. Bugün üzerinde durmak istediğimiz nokta, bu olaylarla ilgili son bir gelişmedir:

Gazetelerden öğrendiğimize göre 16 Haziran olaylarından sonra İstanbul'da 17 işyerinde 422 işçi işten çıkarılmıştır. Yine gazetelerin yazdığına göre işçilerin işten çıkarılmalarının bazı sebepleri şunlardır:

- 1 — Son olayların elebaşısı olmak,
- 2 — 3 günden fazla işe gelmemek,
- 3 — Kanunusuz grev yapmak,
- 4 — Arkadaşlarını kanunusuz greve kışkırtmak.

Bu sebeplerle; işverenler, mevcut kanunlara uyan, işten çıkartma sebepleri bulmuş görünüyorsa da (Bkz. İş Kanunu Mad.: 17 ve Grev ve Lokavt Kanunu Mad.: 29) kanaatimizce bu davranışları son derece hatalı olmuştur. Bu düşüncemizin nedenleri şunlardır:

1. TUTARSIZ DAVRANIŞTIR: 16 Haziran olaylarının yanlış bilgileri işçilerin kışkırtılmasından doğduğu söylenmiştir. İşverenler bu görüşe samimi olarak katılıyorsa, şimdi bazı işçileri işten çıkartmakla tutarsız bir davranışa sürklenmişler; aldatılanları, «ALDANDIKLARI İÇİN» cezalandırmışlardır.

2. ZAMANSIZ BİR DAVRANIŞTIR: İşçiler, Sıkıyönetim süresi içinde işten çıkarılmışlardır. Böyle bir davranış büyük bir hata olmuştur. Zira, sıkıyönetimin güven ve huzur getirici olmaktan başka hiçbir niyet taşımaması varlığının, işverenden yanaymış gibi değerlendirilmesi fırsat verecektir. Sıkıyönetim Komutanı bir bildiri yayınlayarak Grev ve Toplu Sözleşme Kanunu hükümlerinin sıkıyönetim süresince «askıya alındığını» bildirmişti. İşverenlerin kusa görüşlü bir davranışla, işçilerin sesini çıkartamayacağı bir devreyi «ben kendi çıkarıma bakam!» felsefesi ile değerlendirmesi bir «fırsatçılık» da sayılabilecektir.

3. KANUNSUZ BİR DAVRANIŞTIR: Sıkıyönetim komutanı tarafından Grev, Lokavt ve Toplu Sözleşme kanunları hükümlerinin askıya alındığı bildirildiğine göre, bu bildiri işçi için olduğu kadar işveren için de bağlayıcıdır. Keza Sıkıyönetim komutanlığının esas gayesi işçi—işveren münasebetlerinin Sıkıyönetim süresince hareketsiz kalmasını temin etmek olduğu düşünülürse İş Kanunu hükümlerinin, hiç değilse işe alma ve işten çıkarma hükümlerinin de askıya alındığı düşünülebilir. Bilhassa Sıkıyönetimi gerektiren olaylara ilişkin işten çıkartma kararlarının Sıkıyönetim komutanlığının bildirisini askıya alınmak istenen bir husus olduğunda şüphe etmiyor. Bu sebeplerden, işverenin son olaylarla ilgili olarak işçilerine yol vermesi herşeyden önce Sıkıyönetim komutanlığının emri dışında bir davranış sayılmalıdır.

4. KİŞİRTİCİ BİR DAVRANIŞTIR: İşverenlerin, 16 Haziran olayları daha pek sıcak ve canlı hâtturalar halinde iken, işçileri cezalandırmağa kalkması bir basiretsizlik örneğidir. «İçeride kalanları» dışarıdakilerle ilgisinin kesilmeyeceği «İşçiler için «eyleme» girişebilecek, yeni hareketler olabilecektir. Bu bir kehanet değildir. Aklı başında herkes, bunu şimdi hissediyor.

Bütün bu düşüncelerimizde yanılmıyorsak, bazı işverenlerin bazı işçileri işten çıkartmaları yersiz ve yanlış bir davranış olmuştur? Kanun tanımayanlara, toplum düzenini kan ve anarşi ile yıkmak isteyenlere taviz verilmemesine inananlar. Ama işverenlerin işçileri işten çıkartmaları, yukarıda sıraladığımız nedenlerle, bu tip bir davranış örneği sayılabilir.

Anarşinin, bazan da, haklı olduğu halde davranışını gerektirdiği gibi ayarlayamayan basiretsiz insanlar yüzünden doğabileceği unutulmamalıdır.

Dileğimiz, işverenlerin konuyu serinkanlılıkla tekrar incelemeleri ve işçilerin işleri başına getirmeleridir. Önceden yapılmış bir kanuna saygısızlık, yeni saygısızlıklara yol açmamalıdır.

ULUSLARARASI ÇALIŞMA TEŞKİLATI

(Baştarafı 1. nci Sayfada)

ların kolektif anlaşmalarını» ve «bu sendikaların her türlü haklarının tanınmasını» karar altına almıştır.

274 Sayılı Sendikalar Yasasının değiştirilmesinde ve bu sendikaların özgürlüğünün yokedilmesinde başrolü oynayan Türkiye İş Genel Sekreteri Bay H. Tunç'da İLO'nun 54 Genel Kuruluna delege olarak katılması ve yukarıdaki karar altına imza zalamıştır. Dış ülkelerde sendikaların özgürlükten yana görüşünde itelceli sendikacılığın bu kararlığını yapacak herhalde Bay Halil Tunç'tan başkası nasip olmaz...

AHVAL

(Baştarafı 1. nci Sayfada)

akılsız işverenler, Sıkıyönetim kendilerine kalkan yaparaktan çıkartıldıkları 500-600 işçi normal idarenin avdinde; sonra her halde elleri kolbağlı olacaklarını beklemişlerdir. Bugünün düzenini temin edenler de böyle hareket etmişlerdir. İşverenleri ikaz ederek gelecekte doğması muhtemel hadiselere şimdiden fırsat vermemesi için temek her halde ukalalık değil, sa gerektir.

İşçi kesimi artan hayat şartları içinde zaten kâfi derecede bunalmış, aldığı ücret ile yaşantısını temin edemeyen ve niden ihdas edilen vergilerle disine toplu iş sözleşmelerine biraz olsun nefes almasını sağlayan sendikalara TÜRK-İŞ'in elele vererek kapatma kararını hazırlamak, istemediği sendikaların ele başlarını işten çıkartan işverenlere göz kırpmak, toplum idaresinden azıcık emekçilerin bunalmı içindeki işsizliğin nereye götürüleceğini tendiğini açıkça göstermesi rağmen, hâlâ hükümet edellerin tutumlarındaki ısrarı azaltmak güç...

ÖĞRETMENLERLE POLİS ARASINDA ÇATIŞMA OLDU

(Baştarafı 1 nci Sayfada)

çelenk koymak isterlerken toplum polisleri müdahale etmiş ve böylece öğretmenlerle polis arasında çatışma olmuştur.

«Biz Mustafa Kemal öğretmenleri, Milli Eğitim Bakanlığının Milli Eğitim Bakanlığının ya dek savaşaçağın» lejantı zıllı siyah çelenk toplu polis tarafından parçalanca çatışma yumruklara kadar gidiyor olmuştur.

Kıyama uğrayan öğretmenler bilahare bir basın toplantısında zenlemişler ve «uygulanacak eylemlerin eğitimini çağdışı, çıkarıcı çevrelerin militanlığı yapacak nitelikte kişi yetiştirmek olduğunu, kendilerinin ise işsiz ve tüm haksızlıklara karşı Anayasa bir direniş içinde bulunduklarını» açıklamışlardır.

topal fahri'nin oğlu

RAMAZAN AKBULUT

Velakin her türkü gibi, bizim türkümüzde
Bir ağıtla başlayıp
Bir ağıtla bitecek;
Yalnız o türkünün ışığı
Ve Amaratlı Osmanın dediği gibi,
Bir sivri tırnak gibi kalacak olan
Yine o emek yığınlarının üstüne konulmayacak
Duyduk ki vurulan en yakını, en gödesi; oğluymuş
Karadağın Ak köyünden Topal Fahrinin..
Topal Fahri bir ihtiyar Ak köyünde kara dağın
1313 tevellütlü,
Ak köyde
Ak saçlı
Karadağda kara bahtlı bir dede...
Veryansın etmiştir kurşunu İngiliz gavuruna
Fi tarihinde
Tırablusta
Suriyede
Ve top yekün Arap cephesinde
O gün bu gün topal gezer,
Karadağın Ak köylüsü
Ak köyün ak saçlısı
Ve kara bahtlısı kara dağların
Tırablusta Mustafa Kemal askeri
Yemenin şaşırmasız topçusu
Suriyenin alıcı kartalı
Topal Fahri
Yıl geçmiş aylar geçmiş
Zaman Topal Fahrinin oğlu Ali..

Bir yiğit aynı köyde -yakışır şanına babasını-
Kara gözlü, kara saçlı, çatal yürekli
Ne dal budak salacak bir toprağı
Ne başını sokacak bir evi —karda kışta—
Ne de bir karısı sıcağı..
Uzak diyarların İstanbulundan bir gün
Karadağın Ak köyünden bir adam
İmamoğlu Muzafferin evladı İsmayıl..
O devri harbin kaçak askeri
Ve karadağın Ak köyünün ağası
Dedi ki İmamoğlu Muzafferin evladı:
«Çok çalışmak her işin başı ve değeridir»
Ulu meclisine mebus olmuş devletin -bir kentinden-
Ak suratlı
Ak kentli
Pamuk tenli
İmamoğlu Muzafferin evladı İsmayıl
Ve altında 1953 model fordu
Çantası
Ve şapkasıyla
Gitti pamuk tenli adam
Ve her zaman olduğu gibi ölüm
Evrenin değişmez düzeni kahpe
Filinta ve mavzer
Ve barutlu tabanca
Vuruldu gaddarca
Bir gün Topal Fahrinin oğlu Ali
Dediki insan oğlu
Aç ve perişan
Ve bilcümlesi mutsuz.
Ama dimdik, ama yürekli
Ve İmamoğlu Muzafferin evladı İsmayıl,
Karadağın Ak köyünde mutlu
Amaratlı Osman umutlu
İnsan ne işe yarar et kemik
Yaşar
Çalışır
Sevişir
Ve ölümler gayrisinde birgün sessiz
«Ben Topal Fahrinin oğlu bayrak oldum
Tarla benim, tahıl benim
Evrenin mutlu insanıyım
Yüzüm güler gönlüm ak
Sürdüm tarlamı
Hakkımdı benim»
Haklıydı Topal Fahrinin oğlunun
Ağa kısmı hak bilmezdi oysa
Birgün sıçradı kurşun alaca karanlıkta
Çarkı felek bilmez kadri
Ak umutlar donuklaştı
Bizim dedi,
Vurdular
İmamoğlu Muzafferin evladı kıkırdadı
Sizinmiş (..)
Beyaz yalıda güldüler, güldüler
Dediler ki ölmüş Topal Fahrinin oğlu Ali
Kara gözlü, kara saçlı, çatal yürekli
Düşündü, düşündü Topal Fahri
Ali etti ah etti

HIKÂYE

Fazla Mesai

YAZAN: KÂNİ ŞENGÜL

Saat 7 yi beş geçiyordu.. Sarı Mustafa atelyedeki makinesi başında düğmeye parmağını basarken yi yandan da alında-ki teri siliyordu. «Kahrolası hava ceryanı bile yok. Ne biçim fabrika, diye hafifçe söylendi.

Paydos düdüğü çoktan çalmıştı fabrikanın.. Çocuk deneyecek yaşta ki genç kız ve erkekler çoktan evlerine dönmüşlerdi bile.. Sarı Mustafa'nın erkeğin gitmek evine mülmüksüzdü.. Allah kahretsin o fazla mesai yok mu? Herifin belini bük-müştü. Dört saat daha fazla mesai yapacak, öyle tutacaktır evinin yolunu... Dokuz yıldan-beri bitmeyen bir çilesiydi bu Sarı Mustafa'nın..

Çileli Kadir 35 yıldır kapı nöbeti tutardı. Otuzbeş yılın pek az gündüzünü yaşamıştı. Boynunda kolye gibi asılı du-ran kayışlı saatıyla sabahaca öyle dolayırdı çepeçevre. Hani sanki saat gibi kendisi de ku-ruluyordu. Hep aynı volta, hep aynı iş.. «Canım ben makine miyim hep aynı işi yapan? Bir de hiç olmazsa «ortalığı süpü-re-yim. Bu damı gelmez. Emlen-yanı» diye çok defalar hayif-lanmış durmuştu. Bir keresinde de patrona çıkıp derdini anlat-maya çalışmış, ağzını bıçak aç-mamıştı. Patron da iyi insandı (1) hani.. Muhasebecisini yan-na çağırmıştı ve :

— Ücretine mahsuben Kadir Efendi'ye bir yetmiş beş lira kadar veriver» demişti. Bunu sövgü diye değerlendiren Ka-dir efendi bir daha ölmek pa-hasına da olsa patrona görün-mek istememiş, onu görünce köşe bulacak kaçmayı denemişti. Bir sabah patron o haşmetli göbeğiyle merdivenleri çıkar-ken, Kadir efendi'ye rastlamış.

— «Keyfin iyi be Kadir efen-di?» demiş, Kadir efendinin sözlerini dinlemeye bile ha-cet duymadan kapısından içeri girmişti. Oysa Kadir efendi, hem de duymasını isteye iste-ye patron ağaya:

— Allah belânı versin e mi iş gübök» demişti.

Sarı Mustafa'nın kafasından geçenleri sanki Çileli Kadir efendi biliyormuş gibi yanına yaklaştı. Nasıl olsa fabrikada kimsecikler yoktu. Hani bir iyi dertleşmenin tam zamanıydı. Serde hemşerilik de vardı ya. Kadir efendi Muş'lu ise Sarı Mustafa da Bitlis'liydi hemşeri sayılırlardı.

«Merhabayın» dedi Çileli Ka-dir efendi, tezgâh başında dü-şünüp duran Sarı Mustafaya. Sarı Mustafa dalgındı, duyma-dı bile. . Bu kez Kadir efendi, şakayla omuzuna dokundu Sa-rı Mustafa'nın. Sarı Mustafa sessiz sadece gülümsemeyle karşılık verdiğine. Atelyenin demir yığınları üzerine ilişen Kadir efendi cebinden bir sar-ma tütün çıkardı.

«Bizim Bitlis'in, yerli.. İpek gibi. Sarsana bi ha?»

Sarı Mustafa elini uzatıp ta-bağı aldı. Kalınca bir tütün sar-dı, yaktı.

«Canımı sevdiğim yerlisi gi-bi var mı?»

«He Sarı Mustafa lan, şu ka-ada bi baksana. Bizim oğlan getirdi. Senin okuman yazma da vai anlarsın. Dediğine göre 3-4 hafta içinde 10 bin lira kazanılabiliyormuş.»

Sarı Mustafa gözlerini dört açtı. Öyle ya gecenin bu saat-lerinde kendi arkadaşları kari-larının koynunda iken... ya da kahvede pişpirik oynarken, kendisinin işi neydi bu zibidi fabrika köşelerinde? Bi onbin lira biriktirip karı sahibi ol-mak için didinip durmuyor muydu? Yaşı da genç değildi Sarı Mustafa'nın. Şöyle kırkı-na merdiven dayamıştı.. Evle-nip karı sahibi olmak yerine «neslini idame ettirmeyi» dü-şünüyordu sadece. Zagreboğlu sülâlesinden kalan tek erkekti. Eğer evlenmezse ya da evlenip oğlan çocuk sahibi olmazsa Za-greboğlu sülâlesi tarihten silini-yordu.. Zagreboğlu Sarı Mus-tafa'nın tüm endişesi buydu. Onun için çalışıyor «fazla me-sai» yapıyordu.. Allah kahret-sin.. Kaç yıldır bu böyle. Daha bankaya koduğu para ne ki, 2.500 lira. Dokuz yıldan arta kalan.. Bu böyle giderse daha 27 yıl çalışıp 10.000'i tamamlama-sı gerekecek. 27 yıl sonra da kimbilir dölü kururdu her halde..

«Ne on bini Kadir efendi? Ne biçim şey. Bakalım hele bir Zagreboğlu Sarı Mustafa bi sürü basılı kâğıt ve zarfları na-sırlı elleriyle kavradı.

«INTERNASYONAL RU-LET»

İki kelimeden de bişey anla-mamıştı. Ne demektir yani en-ternasyonal rulet? kâğıdı oku-maya devam etti:

«İŞTE BÖYLE. 10.000 T. L. KAZANABİLİRSİNİZ.»

«Vay anasını» dedi Sarı Mus-tafa. Devam etti:

«Evet hakikaten 6 veya 8 hafta içinde size de postacımız 10.000 TL. tutarında havale maktubularınızı Enternasyonal Rulet sayesinde getirecektir.»

«Sağlam bişeye benziyor be Sarı Mustafa?» diye sordu Çile-li Kadir efendi.

«Dur galibam bişiyler olacak, acele etme be Kadir efendi.»

«INTERNASYONAL RU-LET NEDİR?»

«Ne ola ki Sarı Mustafa?»

«Çok sabırsız oldun be Ka-dir efendi. Dokuz ay ananın kar-nında?»

«Bu kadar bol ikramiyeyi ka-sa zamanda kazanmak sizi de alâkadar edecektir. Çünkü, En-ternasyonal Rulet bir piyango veya bir şans, talih oyunu de-gildir. Sadece yüksek bir ma-tematik sistemidir. Oyuna her

iştirak eden, kenidsinden önce-kinin kazandığını görecektir ve 10.000 lira mutlaka kazanacak-tır.»

«Geçenlerde bi onluğa piyan go almıştım da bişey çıkmadı Sarı Mustafa. Bu öyle ellem?»

«Öyle değil. Kadir efendi. Öy-le değil diyor ya. Bu şans mans değil yüksek matematik sistem miş.»

«Yüksek matematik sistemi dene?»

«Ben de bilemedim. Hele ba-kak hele. Sabırsızlanma»

«SİZ DE BÖYLE YAPINIZ.»

«Nasıl yani?»

«Size 10.000 lira değerinde bir Enternasyonal Rulet mektubu satmak isteyen bir mektup alınız. Mektubun içindeki listenin 1 no.lu adresine 13.75 TL. (Recep Parlayan'a ait hava-leye) Enternasyonal Rulet Merkezine 7.5 TL. postalayınız. Postaneden gönderdiğinizin da-ir...»

«Para mı istiyorlar be Sarı Mustafa?»

«Dur be kesme Kadir efendi.»

«..... size verilen iki mak-buzla birlikte sizdeki listenin altına adresinizi yazarak özel zarfa hepsini birlikte koyarak gönderiniz. Böylece 10.000 Türk Liralık şans tekerleğini kendin-ize çevirmiş olacaksınız.»

«Şans mans oyunu değildirdemiştin ya Sarı Mustafa?»

«Ne bilem ben yazdığını oku-yorum. Muhakeme etmedim daha hele dur»

«.....»

«.....»

«.....»

«Sesli okusana, ne mırıldanıp durursun. Yoksam bişey mi keş-fettin Sarı oğlan?»

«Kadir efendi pek anlaşılmi-yor ya. Ben akşam bi daha iyi okumak istiyorum. bunu. Eğer kâğıdı verirsene?»

«Canım oku okumasına da iyi belle. Faydalı bişeyse biz de istifade ederiz he?»

Kadir efendi'nin fabrikayı volta zamanı gelmişti. Ayağakalktı, yürüdü. Kapıdan çıkar-ken:

«10.000 den hissemis isterim Zagreboğlu dedi, uzaklaştı.

Gerçekten fabrika sesini duy-duğu yoktu ya Zagreboğlu'nun. Ama kulakları sanki bu sesi duyar gibi uyanırdı sabahın sa-at beşinde. Bu kez umutsuzluk-la değildi kalkışı.. Hem o kadar değildi ki işin aslına bakılırsa «anı fabrikaya da gitmek iste-miyordu. Nasıl olsa ipin ucunu yakalamıştı bi kez. Artık Za-greboğlu sülâlesi halkaları de-vam ettirecekti. Mutlu günle-rin hisşirtlarını işitir gibiydi.

«Onbin lira rüyası gerçekle-şiyor.. Ulan Kadir efendi. Seni allah gönderdi dersem yalan mı? (10. 000 den hissemi iste-rim Zagreboğlu) Sen hava alı-rsın dur bakalım. Hem parayı neyleyeceğin sen Kadir Efen-»

(Devamı 4 ncü Sayfada)

